

NOTAT

Dato: 13.12.2011

Arkivkode: N-001

J.postID: 11/186703

Arkivsaksnr: 11/19361

Til:

Sektorutvalg for bistand og omsorg

Fra:

Eldrerådet ved leder Johan Bergseng

Vedrørende: **Eldrerådets høringsuttalelse - Innovasjon i omsorg - NOU 2011:11**

Eldrerådet vedtok i sitt møte 13.12.2011 i sak 35/11 "Eldrerådet: Innovasjon i omsorg - NOU 2011:11 – Høring" følgende høringsuttalelse:

1. Rådet er orientert om rådmannens hørings svar.
2. Rådet sender slik uttalelse:

Bærum Eldreråd har med interesse lest NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg. Utredningen oppfattes som viktig og rådet gir følgende uttalelse:

Eldrerådet ser behovet for en ny og aktiv seniorpolitikk på alle samfunnsområder:

Utredningen tydeliggjør en innovativ seniorpolitikk hvor målet er å forebygge sykdom og lidelser blant eldre ved å satse på økt tilgjengelighet, ny velferdsteknologi, styrking av nærdemokratiet og en fremtidsrettet satsing på en boligpolitikk med en tydelig sosial og forebyggende profil, samt likestilling mellom menn og kvinner.

Utredningen har sterk fokus på forebygging og reduksjon av tjenestebehov:

Brukers ansvar for eget liv står sentralt. Dette forsterkes når det gjelder utredningens forslag vedrørende næromsorg, boliger og teknologi.

Eldrerådet mener at utredningsarbeidet som kan føre til innovasjon i omsorgstjenesten og opplevet omsorg, må starte på bunnivået. Brukerne og arbeidstakerne må tas med fra starten, og delta i innovasjonsprosessen

1. Næromsorg, den andre samhandlingsreformen

I dagens samfunn fokuseres det mye på hvilke rettigheter man har. "Alle vil ha krav på alt" er yringer en ofte støter på. Dette kommer i kontrast til mange av utsagnene som er listet opp i føringene for den nye samhandlingsreformen

Næromsorg- Hva innebærer dette?

Eldrerådet etterlyser en realitetsorientering mht hva som er mulig mht frivillig innsats.

Skal en nå frem, må en lykkes med omfattende holdnings- og adferdsendringer. I omsorgssammenheng vil det være et økende behov for kvalifisert personale.

Informasjon blir viktige elementer i innovasjonsprosessen for å gi økt forståelse av forebyggende helsearbeid og styrke enkeltindividets mulighet til å foreta sunne valg.

Utredningen viser til at familieomsorgen er den usynlige omsorgen til tross for at den er av stor betydning. Utvalget foreslår en mer helhetlig pårørendepolitikk. Den vil medføre:

- Opplæring, støtte og veiledning til pårørende.
- Avlastning til dem som bærer tunge omsorgsbyrder.
- Økonomisk trygghet slik at de ikke i tillegg blir sittende i en vanskelig økonomisk situasjon
- Nødvendig permisjon slik at de ikke mister rett til arbeid eller må sykemeldes for å kunne ta seg av sine nærmeste.

Gode føringer vedrørende pårørendes muligheter til omsorgspermisjon m.m. må være til stede om en skal lykkes med pårørendes innsats. Men vi er likevel bekymret for at meldingen legger for stor vekt på pårørendes muligheter til oppfølging av sine omsorgstrengende. Mange bor alene og mange bor med stor avstand til pårørende (globalisering og fraflytning fra distriktene). Det må i alle fall være føringer som pålegges kommunene fra sentralt hold og som gjør det mulig å gjennomføre lokalt. Det er behov for klare avtaler i spenningsfeltet mellom kommunale og sentrale oppgaver.

Dette er meget viktige føringer som gjør det mulig å kombinere arbeid og omsorg, og utvalget foreslår på denne bakgrunn at rett til permisjon for pleie og omsorg av nære pårørende utvides til et år.

Samtidig foreslår utvalget mer omfattende og fleksible avlastninger både i eget hjem, som dagopphold og korttidsopphold utenfor hjemmet.

Det er viktig at en unngår forskjellssamfunnet som bare passer for de ressurssterke. Unngå forskjellsbehandling mht likestilling mellom menn og kvinner. Her vil det lett bli ordninger som diskriminerer kvinner og lavtlønte. Pårørende er ofte utslitt før de gamle kommer på sykehjem.

Skal vi lykkes med tiltak for pårørende, er en i tillegg avhengig av omfattende og gode lavterskeltilbud Seniorsentrene slik de fungerer, med tilbud som omfatter hele behovsspekteret (psykisk, fysisk, sosialt, ernæringsmessig og kulturelt), er eksempler på slike omfattende lavterskeltilbud. Tjenesteprofilen er langt på vei dekkende for samhandlingsreformens fokus på helsefremmende og forebyggende arbeid for den eldre del av befolkningen. Forebygging må starte før vi blir syke. Aller best resultat oppnår en dersom folk holder seg friske lenger. Friske eldre vil kunne gi frivillig hjelp og utgjør en viktig bærebjelke i seniorsenterdriften.

Samhandlingsreformen vektlegger forebyggende helsetiltak. Erfaringer har vist at det er vanskelig å tenke seg en stor nok andel av frivillig hjelp uten oppfølging av kommunalt ansatte omsorgspersoner.

For å lykkes med innovasjonen, må en skape holdnings- og adferdsendring over tid: Dette arbeidet må starte nedenfra, på arbeidsplassene og blant brukerne. Personale med reell kompetanse og gode språkkunnskaper er avgjørende for å unngå misforståelser og uheldige hendelser. Gode resultater avhenger av at en lykkes i boligpolitikken og at en makter å ta i bruk både velferds- og annen IKT kompetanse. Kunnskaper og teknologi som følges opp, åpner for store muligheter.

Slik arbeidssituasjonen nå er i institusjonene, i hjemmehjelpen og hjemmesykepleien er bemanningen så lav at det ikke er plass for /tid til prosjekt omorganisering. Ved å øke bemanningen mener vi at det gis rom for mindre sykefravær, engasjerte arbeidstakere, mer trivsel og rom for planlegging av innovasjon i omsorgsarbeidet.

Nye rom – Framtidas boligløsninger og nærmiljø.

Utvalget peker på at en viktig del av planleggingen av morgendagens samfunn vil være avhengig av at morgendagens boliger, blir gode å bli gamle i slik at de kan fungere hele livsløpet.

Et sted å bo er viktig for integrering i hverdagsliv, nærmiljø og sosiale nettverk. Sosiale tilbud, fysisk og praktisk tilrettelegging skaper grunnlag for møteplasser og sosial integrasjon. En sentral faktor i denne sammenhengen er at det legges til rette for varierte boligløsninger som er tilpasset den enkeltes behov. Dvs. at den enkelte kan mestre eget liv og egne helseforutsetninger. Hvis fellesskap er beste medisin for enkeltindividet, fremmes dette ikke av at tanken på å bo hjemme lengst mulig er den beste løsningen for alle.

Eldremeldingen og omsorgsmeldingen forutsetter at kommunene både gir mulighet til privateiet og egne kommunale botilbud.

Et rådgivende organ som hjelper brukerne mht. ominnredning av egen bolig slik at en kan oppnå universell utforming i eget hjem, vil være et godt steg på veien. Ved å gi dem som har mulighet til å tilrettelegge eget hjem, hjelp til planlegging, vil presset på de som trenger kommunale boliger minske.

Unngå den gettofisering vi så som resultat av å nedlegge institusjonene og opprette såkalte omsorgsboliger for de funksjonshemmede. Mange ble ensomme.

Utvalget peker på ønsket/ muligheten til å bygge ned store institusjoner. Vi vil sterkt advare mot for raske handlinger her. Det må fortsatt være nok tilbud til heldøgns hjelpetrengende.

Teknologistøtte til omsorg.

God kunnskap om velferdsteknologi er viktig slik at man kan ta i bruk metoder som finnes, for at brukere kan mestre hverdagen og (for)bli selvstendige i hjemmesituasjonen. Utvalget viser til å tilrettelegge for smarthusløsninger og behovet for å utvikle standardisert kommunikasjonsplattform i hjemmet med tjenester som etter hvert kan tilpasses den enkelte brukers behov. Forutsetningen må være at teknologi anvendes som et supplement og som en styrking av tjenesten til brukerne, f. eks. ved at det blir mer tid til ATA tid og at det bidrar til å øke brukernes trygghet. En må finne en balansegang. Eldrerådet har bl.a. i sin uttalelse til HP 2012-2015 forslått å knytte sammen trygghetsalarm og GPS.

IKT kan aldri erstatte menneskelig kontakt, og ”at noen bryr seg om meg når jeg blir funnet ute i skogen eller i snefonnen”.

Velferdsteknologi bør sees i sammenheng med generell IKT utvikling i kommunal forvaltning.

Teknologiske løsninger på alle plan i omsorgsvirksomheten må til en hver tid utnyttes til beste for brukerne og for omsorgsarbeiderne. Dette krever skoling/opplæring. Mye positivt foregår. Det etterlyses klarere føringer om hvem som har ansvar for hva og hvilke muligheter som finnes i samarbeidet mellom kommunene og staten og mellom kommunen og helseforetaket.

Et nasjonalt program for innovasjon i omsorg.

Utvalget foreslår at det i perioden frem til 2020, gjennom en statlig opptrappingsplan, tilføres statlige midler på en prosent av omsorgstjenestens totalbudsjett. Dette forutsettes brukt til å utvikle tjenestens kunnskapsgrunnlag. Det er av avgjørende betydning at det avklares hvilke behov det er for skoling og opplæring i kommunene, og at forskningsresultater og andre erfaringer deles. Dette bør organiseres innenfor et miljø som ivaretar nasjonal koordinering og kunnskapsformidling.

Det er mange uklare punkter på det praktiske plan. Hva slags system skal vi for eksempel ha for mennesker i terminalfasen, når pasienten er utskrivningsklar, og det ikke finnes flere muligheter til behandling på sykehuset. I normale tilfelle er organiseringen slik at pasienten overføres til kommunal omsorg enten til hjemmet eller til institusjon. Hospice vil være naturlig i mange tilfelle. Men ikke når pasienten slutter å reagere og en ”bare venter på at livet skal ta slutt”. Vi kjenner tilfelle der pasienten er blitt overført til bo- og behandlingshjem. Er en slik flytteprosess en god måte å ivareta en verdig avslutning av livet for pasienten og pårørende?

Eldrerådet savner utvalgets stilling til rehabilitering

Omsorgsfeltet som næring

De nye mulighetene som følger av nytenking om innovasjon i omsorgsarbeidet åpner også for å åpne for en norskbasert næring for leveranser til omsorgsfeltet, spesielt på etterspørselen etter hensiktsmessige boligløsninger, aktivitetsinnhold og velferdsteknologi på senior og individmarkedet. Her er det hårfine grenser mellom svært gode løsninger og løsninger som er uønskede. En må unngå å ”Sette bestemor ut på anbud”.

Næringslivsbaserte løsninger vil etter vår mening heller basere seg på å utvikle områder der IKT kan forsterke mulighetene til samhandling mellom profesjonene på omsorgsplanet og muligheten til å utvikle teknologiske hjelpemidler som letter omsorgspersonalets arbeidsforhold og brukernes trygghet.

”Inn på tunet” er en egen satsing i jodbruksavtalen. Tilsvarende ”Inn-ordninger” kan tenkes utvidet til flere næringer. Dette tror vi kan være gode tilbud for mange når de blir pensjonister. Mange eldre trives med for eksempel hagearbeid og jobber der de kommer i kontakt med andre, f, eks. i barnehager, medhjelpere og verter/vertinner på steder der en har behov.

Konklusjon

Utredningen åpner for spennende muligheter og vanskelige utfordringer mht å nå ut med informasjon slik at en oppnår nødvendige holdnings- og adferdsendringer for å nå målene i innovasjonsprosessen. Oppnås dette, vil eldre være forberedt på å møte en positiv alderdom der de kan delta i samfunnslivet og ha en alderdom der de er i stand til å ta vare på eget liv og egen helse.

Kopi til:

Trine E. Bakkeli
Bjørn Røed
Morten Svarverud
Bovild Tjønn

NOTAT

Dato: **08.12.2011**
Arkivkode: **N-001**
J.postID: **11/185439**
Arkivsaksnr: **11/19361**

Til: Sektorutvalg for bistand og omsorg

Fra: Funksjonshemmedes råd ved leder Kirsten Sannes

Vedrørende: **Tilbakemelding fra Funksjonshemmedes råd: Innovasjon i omsorg - NOU 2011:11 - Høring**

Funksjonshemmedes råd vedtok 5.12.2011 i sak 55/11 "Funksjonshemmedes råd: Innovasjon i omsorg - NOU 2011:11 – Høring" følgende:

1. Rådet er orientert om rådmannens høringssvar.
2. Rådet sender slik uttalelse:

Ad sak BIOM sak 063/11 Innovasjon i omsorg NOU: 11-Høring

Funksjonshemmedes råd støtter Bærum kommunes høringssvar.

Rådet er positive til teknologisk utvikling og implementering og fornøyd med at vår kommune ligger i tet på dette feltet.

Vi vil likevel minne om de diskusjoner og vedtak som ble gjort i BIOM i forrige periode som omhandler fokus på personvern og at teknologien ikke skal gå på bekostning av, men frigjøre ressurser til ansikt til ansiktstid, såkalt ATA-tid. Bærum kommunes høringssvar reflekterer etter vår mening ikke dette viktige aspektet i tilstrekkelig grad.

Kopi til:

Trine E. Bakkeli
Bjørn Røed
Morten Svarverud
Bovild Tjønn